

Skurträsk

Skurträsk, som insynades den 26 juni 1761, hörde först till Lycksele, sedan till Degerfors och numera till Örträsk.

"Företog sig Härads Rätten uppå giord anhållan, att igenomse ett Nybygges Syningsbref som LänsMan Håkan Öhrman och Nämдемännen Johan Larsson i Gäddträsk och Anders Jonsson i Vägsele aflemnat öfwer ägotillfälligheterne som Lappmannen Anund Persson upgifwit finnas wid Skurträsket, och hwilka han åstundar upodla.

Åkerlandet är belägit på et Näs norr om Skurträsket, består af sandaktig och stenbunden jordmon samt skoglupet och tillräckeligt för tre tunnors Kornutsäde samt förmenes icke wara särdeles mycket underkastat frost."

Ängeslägenheter utsynades på sex ställen som tillsammans beräknades kunna avkasta 21 skrindor hö,

"warandes wid thesse Änges lägenheter att märka thet the ej kunna oftare än hwart annat År brukas om the i längden skola wäxa, hwarföre Synemännen hålla före att thetta Nybygge i framtiden icke kan skattläggas högre än 1/8 Mantal".

Ställe för skvaltkvarn utsågs i bäcken, som rinner från Skurträsket, och husbehovsfiske fick bedrivas i Skurträsket, Elanträsket och Mört-träsket. Skogslägenheter samt mulbete ansågs vara av tillräcklig omfattning."

I syneinstrumentet omnämns inga ängar vid Skurträskbäcken. Där hade örträskborna rödningsland och höslåtter "långt förr än att rågång emellan bebyggda Landet och Lappmarken fastställdes." Skiv-sjöborna gjorde 1767 förgäves ett försök att få ängsland vid Skurträskbäcken under sina nybyggen."

Samen Anund Persson påbörjade sannolikt icke något odlingsarbete vid Skurträsket. Han sålde 1762 sin insyning där till **Nils Johansson från Granö som i sin tur lämnade nybygget till bondesonen Mårten Olofsson, även han från Granö, gift med Anna Magdalena Nilsdotter**. Efter någon tid överlät Mårten en tredjedel av nybygget till drängen Gabriel Danielsson från Spöland. År 1780 begärde Gabriel att få uppvisa och insyna några ängar till understöd åt sin nybyggesdel vilket beviljades honom. Synenämnden utsåg ängar vid Skurbäcken nedanför dammet som örträskborna haft, vid Lillbäcken, vid Skurtjärnarna och vid Hästlidbäcken samt fräkenmoran väster om Skartjärn m. m. Vid tinget 1782 yrkade Mårten att 2/3 av dessa slåttesmarker måtte tillerkännas honom, och "Härads Rätten ansåg billigheten fordra at Mårten Olofssons Nybygge niuter 2/3 delar af ofwan nämnde å nyo synte ängar."

Då hade Gabriel Danielsson redan köpt Barsele nybygge nedanför Stensele av sin svåger Mårten Johansson för tio riksdaler specie. **Mårten Olofssons** broder Pehr Olofsson Stålterman, som upptagit nybygget Helsingfors vid Umeälven, lämnade detta och övertog Gabriels del i Skurträsk. Mårten ville bli av med sin broder och påstod 1787 att Pehr "igenom swek och bedrägeri fördt höga wederbörande bakom liuset" genom en falsk köpeskrift. Det blev uppskov till nästa ting, och då hade Mårten tydligen tagit tillbaka sin anmälan.

Mårten Olofsson hade två döttrar men ingen son. Döttrarna blev svägerskor. Anna Sophia gifte sig med Anders Thomasson från Degerfors och Magdalena med Anders broder Olof. Pehr Olofsson Stålterman dog 1792, och hans änka Anna Mårtensdotter f. 1750 gifte om sig 1794 med drängen Michael Mattsson f. 1771 från Bahlfors i Nordmaling.

Tre grannar

Protokollet från den allmänna skatteförhöjningen 1797 berättar:

Emedan Skurträsk Nybyggen, som innehafwas Numro 1 af Anders Thomasson, Numro 2 af **Olof Thomasson** och Numro 3 af Michael Mattsson, hwardera allenast ansedde för 3/40 Mtl gifwer så tilräckelig höslog, at 5 kor, dragare och någre små kreatur kunna på hwarje Nybygges del underhållas samt årligen utsås 13 skjäl korn uti öppen Åker af bättre jordmon, med tilfälle til vidare Åkerupodling;

fann Härads Rätten ortens beräkning enligt, förhöja samme Nybyggens skatt til 3/16 Mtl på hwardera, derföre i årlig ränta til Kongl. Majjt och Kronan belöper En Riksdaler 12 skillingar samt andre wanlige utgifter.")

Anders Thomasson flyttade 1812 till Skarda, och samtidigt kom Sven Olofsson Lyxell från Skarda till Skurträsk där han stannade till 1824, då han flyttade till Tannsele. Elias Andersson från Örträsk var skriven som torpare i Skurträsk 1812-1816.

En dammbyggnad i Skurbäcken omtalas 1823:

Skurträsk Nybygges-Åboer, trenne til antalet, hade nu fullbordat den bewiljade dambyggnaden i Skurbäcken och skulle hädan efter hwar för sig stå och swara för 13/64 dedels Mantal med En Riksdaler sjutton skill. Banco på hwardera i grundränta)

Vi får inte veta de tre åbornas namn här, men det bör vara Sven Olofsson Lyxell, **Olof Thomassons måg Anders Gustaf Andersson** och Pehr Pehrsson Stålterman. Omkring 1834 kommer två bröder från Långsele. Det är Jonas Mikaelsson och Olof Mikaelsson.

Ovannämnde **Anders Gustaf Andersson** bad 1857 att få slippa förmyndarskapet för avlidne Erik Östergrens i Nyliden omyndiga barn "såvida jag saknat både den skicklighet en förmyndare bör äga och understundom äfven mina sinnens rätta bruk." Året därpå hade Olof Olofsson och **Gustaf Ephraim Andersson** instämt sina byagrannar Olof Jonsson och Johan Johansson i Skurträsk som ej velat betala de avgifter som beslutats vid verkställd sämjodelning av Skurträsk bys inrösningsjord.

Skurträsk by överflyttades 1869 till Degerfors efter att ha tillhört Lycksele i drygt 100 år och fick åtnjuta lappmarksfriheter t. o. m. år 1872.

Våra släktrelationer är markerade med fet ock kursiverad stil

Ur "Lyckselebyar från 1760-talet" av Ossian Egerblad sid. 18-20